

R

ra (de) = *ra*

1. Dwars aan de mast bevestigd rondhout op een vierkant of dwarsgetuigd schip ► **breefok** ► **fok(1)** ► **nok** ► **rak(1)**.
♣ *Net oan 'e ra hingje* > *Niet gemakkelijk los laten* (bijv. van denkbeelden). *Immen fan de ra rinne litte* > *Kwaad van iemand spaken*. Oorspronkelijk was het een strafexercitie. Iemand moest, door van de ra af te lopen, in zee vallen of springen. Hij werd dan met een touw weer 'gewoon' omhoog gehaald of -erger - onder het schip doorgehaald. Dat laatste was het kielhalen ► **flage**.
2. Boom van een net waarmee vissers uit noordelijk Fryslân op schol visten.

rabân (de) = *raband*

1. Ook **rakbân**. Oorspronkelijk (en bij dwarsgetuigde schepen nog) het touw waarmee het zeil aan de ra is vastgebonden.
2. Ook **strop(1)** of **rakbân**. Tegenwoordig bij skûtsjes en andere traditionele zeilschepen, elk van de touwen waarmee het zeil aan de **mêst** is verbonden. Omdat het er meestal meer zijn spreek je veelal van de **rabannen**. Als verkleinwoord heb je **rabantsje** en (ouder) **rabantke**. Om het touw zitten **kloaten** of **kleaten(1)** om het glijden van de **rabân** langs de mast te vergemakkelijken ► **healmoantsje**. Meestal gaat het om een aantal losse touwen (bij kleinere schepen en jachten soms ook één) die aan één eind aan het voorlijk van het zeil met een splits vastzitten en met het andere eind door een oog lager in het voorlijk worden vastgeknoopt met een **healstek** en een **slipstek** ► **stek**. Ze worden met de zon mee om de mast geslagen ► **skieppesmoar**.
¶ **Gjin rabantsje oerders ha** > *Alles (schip en tuigage) uitstekend voor elkaar hebben*
♣ *Gjin rabantsje* > *Niets, geen zie* **Gjin rabantsje oerders** of **oerstjoer ha** > *Alles uitstekend*

voor elkaar hebben ik jou der gjin rabantsje om
> *Ik geef er niets om* **Der sels gjin rabantsje oan ha** > *Er helemaal geen eigendom(srechten) in hebben of betrokkenheid bij hebben* **Der gjin rabantsje oan ha** > *Iets volledig hebben gehuurd (dus niets in eigendom hebbend).*

3. Het touwtje waarmee vroeger wel een **fok(1)** aan de voorstag werd bevestigd ► **knip** ► **skilknoop**.

rak (it) = *rak*

1. Band, beugel of ketting waarmee een **ra** rond de steng is bevestigd, zodat die gestreken en gehesen kan worden.
2. Touwtje met doorboorde **kleaten(1)** waarmee de **klau** van de **gaffel(2)** om de mast wordt gehouden ► **gaffelline(1)**.
♣ *Ut 'e rakken wêze* > *Uitgeput zijn*
3. Ook **rek**. Een recht stuk vaarwater of een deel van een zeilroute ► **aperak** ► **delrak** ► **duvelsrak** ► **foar(2)** ► **krúsrak** ► **op-rak** ► **tsjinrak**. Het woord vind je ook in waternamen zoals **De Rakken** (een vaart bestaande uit een aantal kleine stukjes recht water met bijna haakse bochten onder Woudsend), **It Slingerrak**, **It Duvelsrak** en **It Rak fan Ungemak** enz. Het zijn allemaal wateren met een tal haakse bochten. Het **Imertilster rak** was een belangrijk vaarwater van Enumatil naar Brittil. Daar was de bekende helling van Barkmeijer waar in 1887 de eerste ijzeren tjalkscheepjes zijn gebouwd.
♣ *In rak yn 'e wyn krige* > *Een moeilijke tijd tegemoet gaan*. *Yn 't rak fan ûngemak lizze* > *Door tegenslag geen zaken of iets dergelijks kunnen doen*. *In rak fan ûngemak* > *Een reeks tegenslagen*.

rakbân (de) = *rakband* ► **rabân(1, 2)**

rakker(t) (de)

Houten (later ook ijzeren) pin die aan weerszijden door een **blok** heen steekt om de schoot of een looper erop te **belizzen**. Eigenlijk is het een langere **neil(4)**.

ramt (it) = *raamwerk*

Beschermend raamwerk van ijzer dat over het glas van de **kape** en over dat van het **kapke** is aangebracht. Het raamwerk wordt ook vaak met

de verkleinvorm de **ramtsjes** aangeduid.

rattelboar (de) = *ratelboor*

Booromslag met een pallensysteem waarmee ook halve slagen kunnen worden gemaakt, doordat je het handvat terug kunt draaien zonder dat de boor meedraait. Als je dat doet, hoor je het ratelende geluid van de **pal** waaraan de boor zijn naam ontleent ► **boar** ► **skippersark**(1).

rattelje = *ratelen*

1. Het werkwoord wordt specifiek gebruikt voor het met de rattelboar opruimen (verwijden) van ponsgaten voor het klinken ► **boar**.
2. Het geluid van de **liere**(1) als de zeilen in hoog tempo op worden gedraaid of naar beneden komen. Als commando voor het laten zakken van de zeilen wordt wel gezegd **Lit him mar rattelje**. Een vergelijkbaar geluid maakte de **rikketik** van een **spil**.

reap (de) = *reep*

1. Ook **reep**. Algemene (oude) aanduiding voor een touw ► **boeireap** ► **falsep** ► **smearreep** ► **taljereeps**.
2. Soort touw dat van stro of slechte vezels in elkaar gedraaid is. Het werd ook wel gemaakt van oude strengen touw ► **knettel** ► **kabeljern**.
♦ *De reap is draaid* > *De zaak is tot een einde gebracht. Oan reapsein wêze* > *Uitgeput zijn, ook Geen geld meer hebbelen in reap draaie* > *Met iemand een grap uithalen*.

rêch (de) = *rug*

Langgerekte ondiepte in een water, zoals de Gravinnewei in het Sneekermeer en sommige ondieptes in de Sânemar onder Earnewâld ► **bank**(1).

rêchsile

Geslachtsgemeenschap hebben ► **sile**.

rêd (it) = *tandwiel*

Onderdeel van een **liere**(1) ► **palring** ► **takke**.

reder (de) = *reder* ► **rieder**

rederij (de) = *rederij* ► **riederij**

rêdingskleed = *reddingskleed*

Zwaar geteerd **seilkeed** dat bij ernstige schade aan het onderwaterschip ter plekke van een gat of scheur om de romp werd getrokken om lekka-

ge zoveel mogelijk te beperken. Zo hoopte men varend een plek te bereiken waar de kans op zinken uitgesloten, of de situatie beheersbaar was.

ree = *ree*

1. (de) Rede (ankerplaats op zee) en daarvan afgeleid onder binnenschippers een **helling**.
¶ **It skip leit op 'e ree** > *Het schip ligt op de helling*
2. Het commando om ieder te waarschuwen als het schip **oerstaach** gaat ► **reegean**. Oorspronkelijk was het op de grote vaart zo dat de stuurman het commando riep: Klaar voor overstag of Klaar om te wenden! De bootsman, die de verantwoordelijkheid had over de zeilen riep, als ze er klaar voor waren: **Ree!** Pas dan werd opgestuurd. Op skûtsjes is een en ander teruggebracht tot één commando: **Ree**. Iedereen wordt geacht dan meteen klaar te zijn. Wanneer de schipper dan opstuurt, verricht ieder de noodzakelijke handelingen ► **troch**(2).
♦ *Rop net fan ree salang 't der wetter en wyn is* > *Verander niets, zolang het je goed gaat*.
3. Je spreekt ook van **ree** als je ergens klaar mee bent of iets voor elkaar is ► **sylree**.

ree gean = *overstag gaan* ► **ree**(2)

reef (de) = *reef*

De vermindering van het zeiloppervlak door een zeil van onderaf een eindje op te rollen of op te vouwen en vast te binden, noem je een **reef**. De meervoudsvorm is **reven** of **riffen**. Met een gestreken zeil is dat iets eenvoudiger dan al zeilende, maar ook dat kan. Je hebt het dan over een **reef stekke**, een **reef sette**, **reevje**. Vroeger had men het ook wel over een **reef yn 'e bân**(3) **stekke**. Je zeilt dan **foar reef**. Een reef verwijderen noem je **útreevje**.

Onder zeil ging het reven bij het **grutseil** zo: de **kraanline** wordt stijf gezet zodat er geen druk meer op het **efterlyk** ► **lyk**(1) staat. Dan laat je de **seilsfal** en de **nokkefal** zover zakken als nodig is, met één reef wat minder dan met twee. Met een **stekbout**(2) ► **bout**(5) of een **smearreep** wordt de eerste **reefkous** ► **kous** op de **seilkous** ► **kous** in de **skoat(s)hoeke** van het zeil

reef

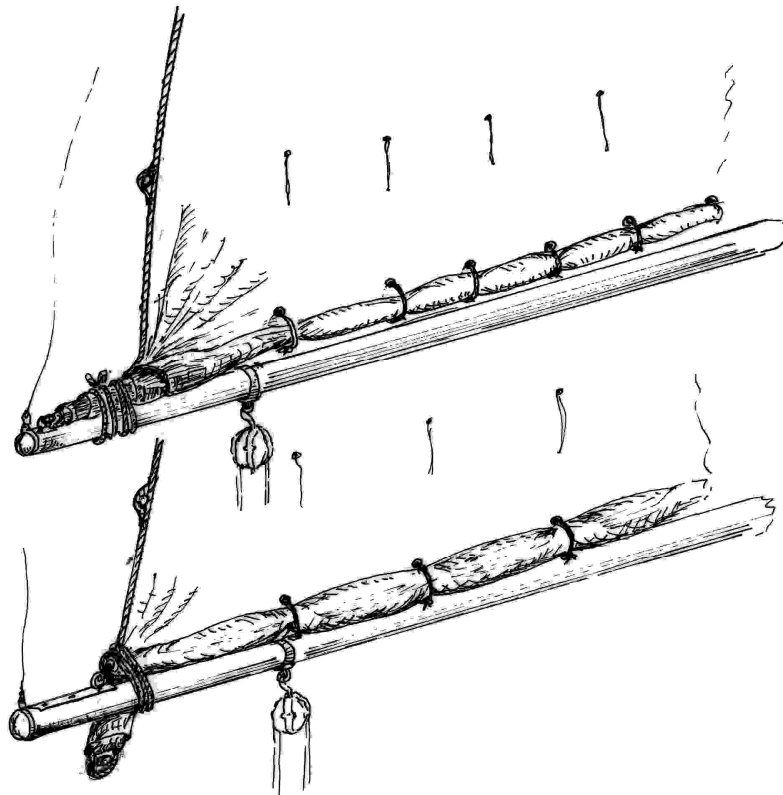
stevig vastgemaakt. Afhankelijk van de vraag of je een **stekbout**(1) ► **bout**(6) in de **gyk** dichter naar de mast hebt, wordt de **smearreep** daar mee verbonden en/of rond de giek vastgemaakt. Dan wordt met voldoende mensen de **broek**(1) en het onderste deel van het zeil (nadat je dat naar achteren hebt getrokken) opgerold of opgevouwen. Door de **reefgatten** in het zeil komen nu de **reeftoutsjes** of **reefknettels** die het opgerolde deel van het zeil bijeen houden. Ook gebruikte men wel **reefbannen**, die van zeildoek waren gemaakt. De **hals**(2) wordt een **kous** hoger in het zeil gezet. Tot slot wordt het zeil in de goede stand gezet en de kraanlijn weer iets gevierd. Wil je meer reven steken, dan zet je over de eerste een tweede en soms zelfs een derde reef. De eerste blijft altijd zitten. Je kunt de reven er dan later een voor een uitsnijden. Met meer dan één reef spreek je van een **dikke**

reef (en zo wordt wind ook wel getaxeerd). Bij de fok wordt op soortgelijke wijze als bij het zeil gereefd. Een zeil kun je zo vaak inreven als er reefkousen zijn (nooit meer dan drie), de balans tussen fok en zeil in evenwicht blijft en het schip enige snelheid blijft houden om bestuurbaar te zijn ► **bonnet** ► **broekreef** ► **poepereef** ► **seereef** ► **twareefskoelte** ► **wetterreef**.

¶ **It seil der foar reef op stean ha** > *Met een gereefd zeil varen*

♣ **In reefstekke** > *Inbinden, het kalmer of voorzichtiger aan doen.* **De reef losmeitsje** > *Wat meer vaart in de zaak zetten.* **Sile mei in reef yn 't seil** > *Langzaam (maar zeker) doorwerken.* **ly fart leafst mei in reef yn't seil** > *Hij is wat gemakkelijk en luttel reef yn 't seil dwaan moatte* > *Het kalmer aan moeten doen.* **ly revet salang 't der seil is** > *Hij vermindert weliswaar zijn uitgavenpatroon, maar houdt vol zolang er geld.* **Yntiids de seilen reevje** > *Tijdig zuiniger waden* ► **omslaan**.

Reef

reefbân (de) = *reefband* ► **reef**

reefgat (it) = *reefgat*

Elk van de gaten in het zeil - voorzien van een **trins** of **kous** - waar de reeftouwjes doorheen gaan ► **reef**.

reefknettel (de) = *reefknuttel*

Ook **reeftoutsje**. Deze touwtjes zitten/zaten vaak permanent in het zeil. Ze hangen aan een knoop die dik genoeg is om niet door de **reefkous** te schieten. Een **reefbân** of **reeftouwen** worden voor het reven aangebracht en na het uitreven weer verwijderd ► **knettel** ► **reef**.

reefkous (de) = *reefkous*

Koperen **kous** in elk van de de **reefgatten** en (groter en van gegalvaniseerd ijzer) in het achter- en voorlijk van een zeil.

reefskoelte (de) = *vrij harde wind*

Een zo harde wind dat er gereefd moet worden. Harde wind waarbij twee reven noodzakelijk zijn, is een **twarefskoelte** of **dûbeld reefde koelte** ► **koelte**.

reeftou(tsje) (it) = *reeftouw(tje)*

Ook **reefknettel** ► **reef**. Sterk eindje touw dat voor het reven door de **reefkous** wordt gestoken en er later weer wordt uitgehaald.

reep (de) = *reep* ► **reap**.

reevje = *reven*

Ook **reve** en (verouderd) **riuwe**. Het aanbrengen van een of meer reven ► **reef** ► **útreevje**.

registraasje (de) = *registratie*

Inschrijving in een register om een formele status van bedrijf ► **patint**(1) of schip te markeren. De registratieplicht was en is veelal verbonden aan een bepaalde functie (bijv. **frachtskip**), grootte (bijv. 20 ton) en financieringsvorm ► **hypteek** ► **mjitbrief** ► **tonnaazje**. Als voorwaarde voor registratie werden en worden eisen aan schipper en schip gesteld. Deze zijn met name voor skûtsjes die met gasten varen ► **ploechjesile** rond 2000 aangescherpt.

rek (it) = *rak* ► **rak** (3)

reid (it) = *riet*

De meervoudsvorm van het woord, de **reiden**, is heel gangbaar. Het was tot in het begin van de 20ste eeuw voor schippers een commercieel

gewas ► **bledreid** ► **reidfarre**. Bij het **boechbrânen** werd vroeger bij voorkeur riet gebruikt. Als een schip tijdens het zeilen in het riet terechtkomt, zeg je dat het **yn 'e reiden sit** ► **reidtûgel**.

♣ *Dat moat yn 't reid rinne > Dat moet verkeerd aflopen.*

reidfarre = *rietvaren*

Schippers kochten soms voor eigen rekening een rietveld ► **reidtsjoel** dat aan het einde van de zomer werd gemaaid. Het **bledreid** > *bladriet* werd verkocht voor het afdekken van aardappelen turfhopen. Veeboeren gebruikten het als stro-isel in de stallen. Ook werd het veel aan (Hollandse) bollentelers geleverd. In de winter en het vroege voorjaar geoogste rietstengels werden in bossen verkocht voor dakbedekking ► **reid**.

reidsile = *vrijen*

reidtsjoel = *rietveld*

reidtûgel (de) = *rietwortel*

De samengegroeide wortelstukken van het riet zoals je die aan de oever van een water kunt aantreffen, vormen samen (een) **reidtûgel** of, als ze een groter complex vormen, (**reid**)**tûgels**.

reil (de) = *tuigage*

Meestal gaat het alleen om het touwwerk, maar soms worden met dit woord touwerk en zeilen bedoeld ► **reile** ► **reilbende** ► **treil**.

¶ *Mei seil en reil > Met alles erop en eraan* (een schip).

♣ *Mei seil en reil > Met alles erop en eraan*

reile = *reilen*

Een schip van tuigage voorzien ► **mêst** ► **reil** ► **reilbende** ► **seil**(1) ► **takelaazje** ► **treil**.

¶ *In skip sa't it reilt en seilt > Een schip met alles erop en eraan.*

reiltop (de) = *masttop* ► **mêst**

reilbende (de) = *touwwerk*

Al het touwwerk van een schip ► **takelaazje**. Vaak rekende men tot de **reilbende** ook de zeilen **seil**(1) ► **sylark** ► **treil**.

rein (de) = *regen* ► **bulebakke** ► **eaze**

► **miggelje** ► **noarderein** ► **reingeate**

► **skip** ► **storein** ► **swingrein**

reingeate (de) = *stortbui* ► **geate**

reis (de) = *reis*

Af te leggen of afgelegd traject (heen en terug), ook in de betekenis van bestede tijd, om een vracht te halen en/of te brengen. Ook een vervoeropdracht wordt met **reis** aangeduid. De tijd wordt inclusief beladings- en wachttijden gerekend. De lengte van de reis wordt dus niet alleen bepaald door de afstand, maar ook door bijv. de weersomstandigheden en hindernissen onderweg ► **meager**(2) ► **drintreis** ► **loop**. In het Fries bestaat het woord ook in de betekenis van harde, ietwat onbehouwen slag.

reling (de) = *reling*

Ook dikwijls met het verkleinwoord **relinkje** aangeduid. Bij ijzeren skûtsjes gaat het om een buis op korte pootjes die naast de roef op het **skandek**(2) staat en als verschansing dient ► **boeisel**. Men gebruikte twee soorten buizen: **gasbuis** en (een betere kwaliteit) **stoombuis** ► **stekje**. Op het **deksel** van de roef vind je een plat handrelinkje (gemaakt van een stang massief ijzer) waaraan je je kunt vasthouden.

rekker (de) = *sleepkabel*

Het deel van de sleeptros waar behoorlijk rek in zit ► **figetou**.

rem (de) = *rem*

Een systeem op een **liere**(1) waarmee het aflopen kan worden vertraagd of gestopt. Om snel even vaart te minderen op een ongemotoriseerd zeilschip gebruikt men als rem wel een vanaf het achterschip uitgeworpen puts.

rêst (de) = *rust*

1. Een **swurd** hangt **yn 'e rêst** als de **noas**(1) aan het **sleepizer** in de **rêstheak** rust. Het zwaard hangt dan volledig boven het water. Je kunt het niet zomaar (met de **swurdsloper**) in die positie brengen of het weer laten zakken. Daarvoor zijn een **fal** of de **kraanline** nodig. Eén uiteinde daarvan verbindt je met de **swurdstander** en met behulp van een **klaploper** of de **liere**(1) draai je het zwaard omhoog (om het in de rusthaak te laten rusten of het later daar weer uit te takelen).
2. Een schip is **yn 'e rêst** als er niet meer mee wordt gevaren ► **oplizze**.

3. Een schipper **yn 'e rêst** is een gepensioneerd schipper. Zo iemand wordt ook wel een **wâlskipper** genoemd.

4. Verkorte vorm van **simmerrêst**, de periode tussen het **modderfarren** en het **turffarren**.

5. Verkorte vorm van **winterrêst**.

6. Een constructie met een blokje hout of een plank (de **rêst**) waarover een touw of staaldraad van het **steande**(2) **want**(1) loopt en waarmee de trekkrachten beter worden geleid. Soms loopt het puttingijzer ook vanaf de huid van het schip tot over de rust. Het want blijft dan vrij van het want. Dit komt bij grote klassieke houten zeilschepen voor.

rêstheak (de) = *rusthaak*

De haak die aan de **boarden**(2) vastzit en waar het zwaard **yn 'e rêst**(1) aan hangt ► **heak**(1).

retourfracht (de) = *retourvracht*

Vracht die op een terugreis wordt meegenomen, zodat de transportcapaciteit optimaal wordt benut. In de moddervaart ► **modder** golden mest ► **dong** en zand als populaire retourvracht. Ook **turf** was niet zelden retourvracht (van **terpmodder**), terwijl akkerbouwproducten als aardappelen, wortelen en kool weer mee terug gingen naar de venen. Gangbare retourvracht bij het varen met suikerbieten was pulp ► **byt**. Soms was de retourvracht noodgedwongen ballast ► **ballêst**(2). De schipper had dan een **meagere reis**.

reve = *reven* ► **reevje**

ribbe (de) = *rib* ► **ynhout**

ride = *rijden*

Je zegt dat een schip **rydt** als het op hoge golven, bijvoorbeeld op de vroegere Zuiderzee, heel erg op en neer gaat ► **dûnsje** ► **slingerje**(1) ► **stegerje** ► **touterje**. Een schip kan ook een storm afrijden ► **bylizze**.

¶ **It skip rydt as in âld hynder** > *Het schip gaat heel erg op en neer en klapt op de golven*

it rydt en fart > *Met alles erop en eraan* (van een schip) ► **reile**.

♣ **Sa't it rydt en fart** > *Met alles erop en eraan* ► **reile**.

rieder (de) = *reder*

Tegenwoordig meestal **reder**. Iemand die voor eigen rekening schepen in de vaart heeft.

riederij (de) = *rederij*

Tegenwoordig meestal **rederij**. Het bedrijf van een **rieder**. Vroeger had je dikwijls (met name bij **kofskippen**) de z.g. **parteriederij**. Een aantal geldschieters of andere betrokkenen hield dan gezamenlijk een schip in de vaart. Het tal delen waarin het was verdeeld kon soms hoog oplopen. Zo was een verdeling in 64 **parten** ► **part**(1) heel gewoon. Ook de schipper zelf kon één of meer **parten** hebben ► **fersekering** ► **skipperskompakt**.

riem (de) = *roeiriem*

Licht rondhout met aan een uiteinde een verbreding dat in een schippersvlet, sloep of bootje wordt gebruikt om mee te **roeien** of te **wrieken**(1). Twee ervan vormen een **slach**(1) ► **boechsearje**(3) ► **dol** ► **stjoerboard** ► **wapje**.

♦ *It op 'e riemen driuwe litte > Alles er maar op aan laten komen, zich geen zorgen makke riemen binnenboard lizze > Met een bedrijf stoppen, ergens mee ophouden* **Mei eigen riemen roeie** > *lets op eigen kracht tot stand brengen* **roeie mei de riemen, dy't men hat** > *Zich redden in de omstandigheden en met de spullen die men heeft* **dy't earst yn de of it boat sit, hat kar fan riemen** > *Wie er het eerst bij is, heeft de eerste en de beste gelegenheid om zijn keuze te maken en het beste uit te zoeken.*

riiswar(r)ing (de) = *rijswaring*

Ook **ryswar(r)ing**. De opstaande rand van het **rom**(1), tegelijk het staande gedeelte van het gangboord, de **lechwar(r)ing**. Op de bovenkant ervan rusten de **merkels** en het onderste deel van elk van de **lûken** ► **haad**(4).

rij (de) = *maatstok*

Een vierkante en kaarsrechte stok gemerkt met duimen ► **tomme**(1) en voeten ► **foet**(2) die door scheepsbouwers werd gebruikt. Behalve om te meten diende een **rij** er ook voor om rechte lijnen uit te zetten of het stroken ► **stroke** van naden te controleren. Aan **Eeltsjebaas** wordt de zegswijze toegeschreven: **Myn each is myn rij**. Daarmee wordt met zoveel woorden gezegd dat deze scheepsbouwer, net als zijn collega's, veel

op het oog werkte ► **each**(3) ► **mjitterij** ► **sicht**(2).

♦ *Myn each is myn rij, sei de âldbaas en it skilde mar sân foet*. Dit zogenaamde zei-spreekwoord gebruik je als iemand iets volledig fout heeft ingeschat.

rikbeaken (it) = *baken*

1. Elk van de takken die in (de bodem van) het water worden geplaatst als vorm van bebakening ► **beaken**(3). Op het Wad wordt het nog toegepast. Men gebruikt ook takken voor het aangeven van wakken of zwakke plekken in het ijs als er banen worden uitgezet, dat noemt men **strûkbeakens**.
2. Van latten gemaakt driehoekig paalbaken als merkteken bij een doorvaart of een kruiswater ► **beaken**(2).

rikje = *roken*

1. Hard waaien. Als het heel hard waait, is de zegswijze **it waait dat it rikket**. Bij harde windvlagen, als de koppen van de golven verstuiven, zeg je: **it rikket deroer**.
2. Het roken van vis ► **smoke**. Geroekte haring (dat was een bekend product van de Zuiderzeehavens) noem je **bokking**. Vandaag de dag wordt in Fryslân eigenlijk alleen nog maar paling gerookt.

rikketik (de)

De **palring** met de erop liggende pal in een **spil** of een **liere**, zo genoemd naar het ratelende geluid dat de pal over de kammen maakt ► **rattelje**(2).

rillich = *vlagerig* ► **flaach**(2) ► **wyn**

rim (de & it) = *dwarshout*

1. Algemene aanduiding voor een dwarshout dat ergens ter verbinding is aangebracht.
2. Plank(je) in de roef waarop iets gezet kan worden. Ook worden kastplanken wel zo genoemd.

ring (de) = *ring*

Op verschillende plekken aan boord vind je ijzeren ringen of ronde beugels met bepaalde functies ► **skoatsring** ► **luiwagen**(1, 2). Zulke ringen zitten ter versteviging en bevestiging van tuigage ook aan de uiteinden van de giek.

ringbout

ringbout (de) = *ringbout*

Metalen bout met een kop die uit een **each**(1) bestaat waarin een ring is gesmeed. Zo'n ringbout had je aan het eind van de giek. Door deze in een van drie gaten te steken en de schoothoek van het zeil eraan te bevestigen, zette je het zeil holler of vlakker (tegenwoordig gebeurt dat meestal door het zeil mechanisch op te spannen of de giek met uitschuivende lummel te verlengen) ► **stekbout**.

ringestok (de) = *ringstok*

Ook **ringestök**. Stok met halve ring aan het uiteinde die een schipper gebruikte om het **ticht-settersskod** ► **tichtset** van de fuiken van een visser naar onderen te duwen zodat het schip eroverheen kon varen.

ringfeart (de) = *ringvaart*

Vaart ► **feart**(2) rond een drooggemaakt meer, waarlangs het weggepompte water wordt afgevoerd. Vaak is zo'n vaart een onderdeel van een grotere vaarweg die voor de drooglegging over het meer voerde.

rinne = *lopen*

In het algemeen gezegd van iets dat (goed) wil bewegen. Van een schip: enige snelheid hebben ► **oanrinne** ► **oprinne** ► **rinnend** ► **roer** ► **sjouwe**(2) ► **skippershûntsje**(2) ► **ynrinne**. ¶ **It skip rint (wol) aardich** > *Het schip vaart redelijk of Het schip zeilt fantastisch* (als de schipper graag een understatement gebruikt).

rinnend = *lopend*

1. Het **rinnend want** bestaat uit de vallen die op en neer gehaald kunnen worden ► **want**(2).
2. Met een **rinnend blok** wordt een **blok** bedoeld dat niet op een vaste plaats zit maar met een **loper** heen en weer gaat ► **steand**(3).
3. Een **rinnende wyn** is wind die nu eens uit de ene, dan weer uit de andere hoek waait, oftewel een *schiftendewind* ► **malkje**.
4. Een **rinnende wyn** kan ook zijn wind waar je goed bij kunt zeilen. In het Nederlands is dat een *lopendwindje*.

rinplanke (de) = *loopplank*

Jong woord voor **lângong** ► **planke**(1).

rite (de) = *periode*

Een schipper gebruikt het woord vooral om aan te geven dat het weer gedurende een periode een bepaald karakter heeft. Is het regenachtig, dan spreek je van een **reinige rite**. **Ritich waar**(1) is erg wisselvallig. Wisselen stille en winderige momenten elkaar af, dan waait het **by riten**.

riuwe = *reven* ► **reevje**

rjimming (de) = *paalgording*

Schutplank langs een houten wal ► **skoaiwâl** ► **wâlhout**. Het woord wordt ook gebezigd voor het Nederlandse *remmingswerk* (voor een brug of sluis).

rjocht = *recht*

1. (it) Rechtsregel. De belangrijkste rechtsregels of verkeersregels op het water zijn vastgelegd in het Binnenvaart Politierglement ► **binnenoanfarringsreglemint** ► **bakboard**(2). Tijdens wedstrijden gelden hiervan afgeleide bepalingen, zoals het **rjocht fan 'e wâl** ► **wâl** ► **skippersrjocht**.
2. (it) Geld dat moet worden betaald en waarvoor men een zekere tegenprestatie of een recht verkrijgt ► **jild**(2).
3. Met betrekking tot een bepaalde richting. Vallen aan een mast gaan **rjocht op en del** (*recht op en neer*) Bij een zuivere tegenwind heb je **rjocht yn 'e wyn** ► **stiif**(2) ► **stök**(3).

rjochtlûke = *rechttrekken*

Bij het **oppakken**(1) van het zeil moet je (beginnend met de broek en dan naar het bovenlijk toewerkend) het doek steeds goed achteruit trekken. Dan alleen wordt het goed opgevouwen ► **teare**. Je noemt dat **rjochtlûke**.

roai (de)

1. *Hoofdvorm* Een welgevormd schip noem je **moai fan roai** ► **rij** ► **roaie**(1) ► **stroke**.
2. Ook **rûs**. *Schatting*. Als een schipper schat ► **roaie**(1) hoeveel lading hij kan hebben - en het niet meet ► **skipmjitte**(2) - dan zegt hij dat hij het **op 'e roai** heeft gedaan. Als je bij mistig weer bakens of merktekens niet kunt zien, vaar je **op 'e roai**. Een onbestemde hoeveelheid kun je ook **op 'e roai** of

op 'e rûs kopen. Voorkomend met een ontkenning betekent het woord dat het je niet mogelijk is iets goed in te schatten of dat elke nauwkeurigheid onmogelijk is. Je hebt dan **gjin roai** of **gjin beroai**.

roaie

1. Schippers wisten vaak, ook zonder exacte meting, vrij nauwkeurig te bepalen hoeveel vracht ze hadden geladen of konden laden. Dat schatten noem je **roaie** ► **roai(2)**.
2. Bij het zeilen richt een stuurman zijn oog altijd op een bepaalde vaste plek aan de wal. Dat gerichte kijken noem je **roaie**.

roallebûtskip (it) = *ruilhandelschip* ► **ruilebûtskip**

roas (de) = *roos*

Verkorte vorm van **kompasroas** ► **kompas** of **wynroas**. De schijf op een kompas waarop de windstreken staan.

roast (de) = *roest* ► **rust** (in alle variaties)

robbesek (de) = *robbenzak*

1. Tabakszak, van robbenhuid gemaakt. Met name in gebruik bij zeelui en schippers die

in contact met Groenlandvaarders stonden.

2. Stootkussen ► **koark(e)sek** ► **stjtkessen** ► **wriuwbongel**.

♠ *Ik sil dy op dyn robbesek jaan* > *Ik zal je een pak slaag geven*

roede (de) = *roede*

Lengte- en oppervlaktemaat. Voor de invoering van het metrieke stelsel waren zeer veel verschillende roeden in gebruik. De bekendste was de Rijnlandse roede (3,767 meter) die ook in Fryslân veel werd gebruikt, maar bijna elk dorp had een eigen roede. Ze varieerden in lengte van drieëneenhalve tot ruim over de vier meter. De Koningsroede was (in 1564 in Leeuwarden voor de landmeters over heel Fryslân vastgesteld op 3,91 meter. Turf (en/of veen) werd nog lang in de 19de eeuw per vierkante roede verkocht ► **stobbe(1)**. Turfroeden of veenroeden waren meestal langer (en dus was een vierkante roede ook groter) dan de landmetersroede. Voor spon turf gold veelal een van 4,73 meter, maar voor baggelaar was de grootste (slechts) 3,85 meter

1. *rútsje*

2. *blyn, skoblyn of skúf*

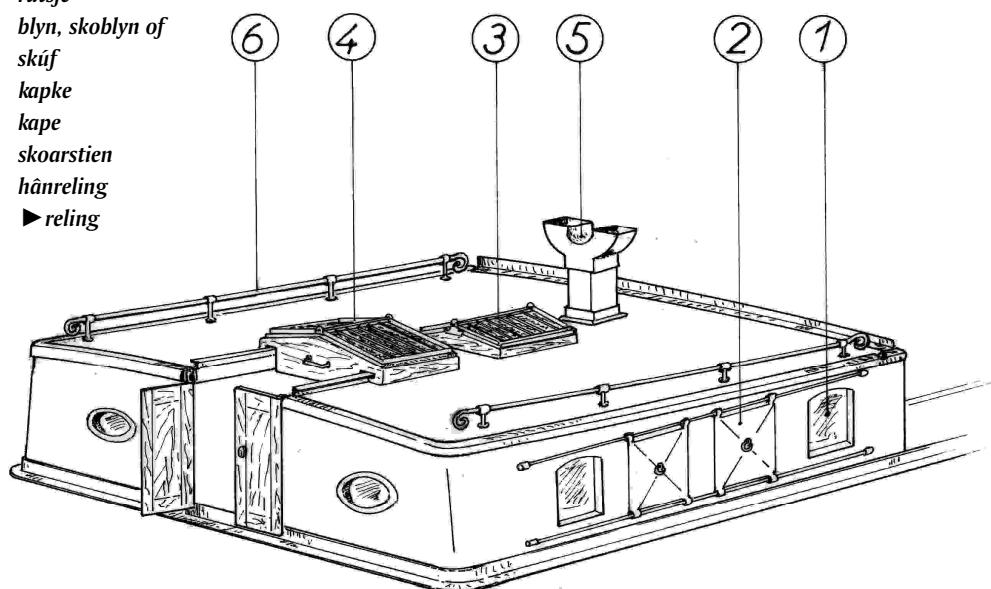
3. *kapke*

4. *kape*

5. *skoarstien*

6. *hânreling*

► *reling*

roede

► **turfmitte**(1). Je moest dus van plaats tot plaats weten welke maat ter plekke (en waarvoor) gebruikelijk was. Na 1820 gebruikte men een periode het woord roede om een lengte van 10 meter mee aan te duiden ► **slatroede**.

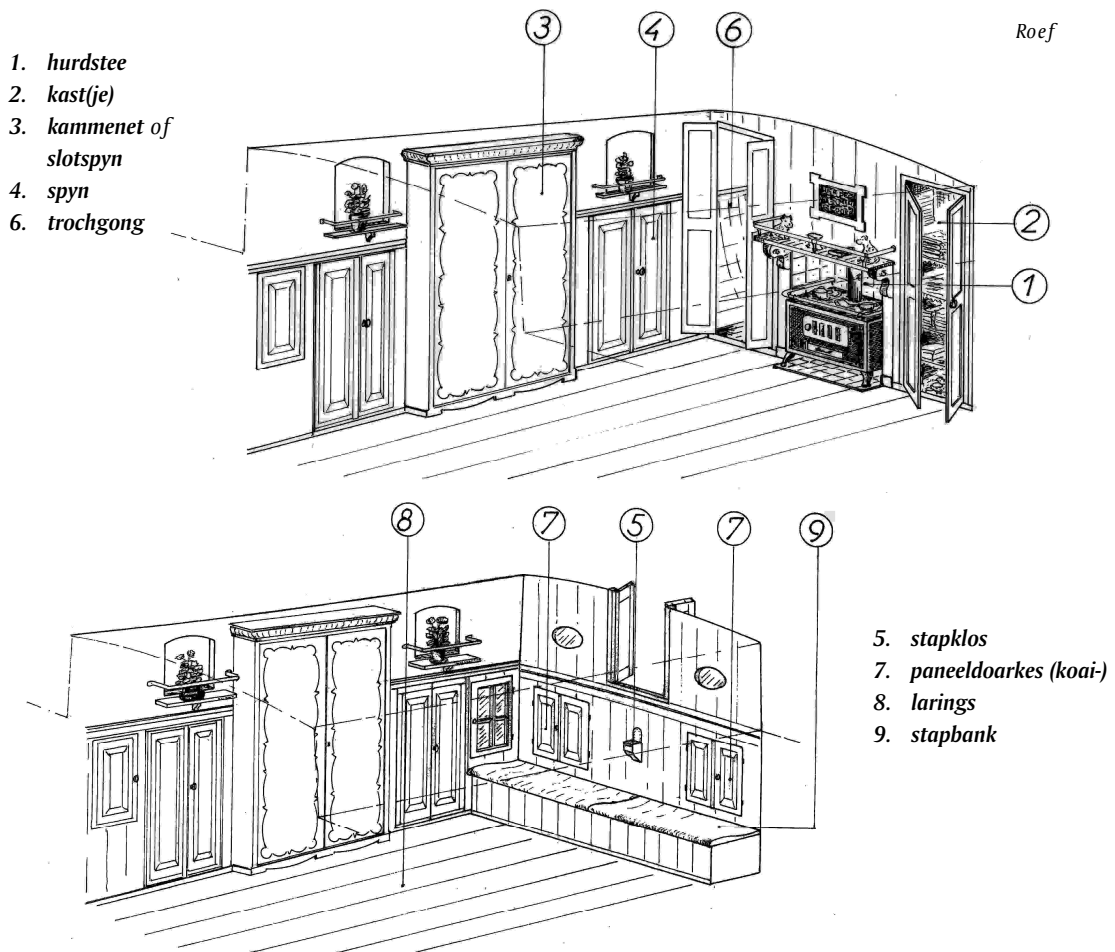
roef (de) = *roef* (zie ook illustratie op pagina 191)

Woon- of verblijfsruimte op een schip. Op trek-schepen ► **lûkskip** verbleven er de passagiers der eerste klasse in. Op kleine veerscheepjes liep de passagiersruimte ver naar voren door.

In de ontwikkeling van de binnenvaart van kleinere naar grotere schepen en van hout naar ijzer ontstond in de tweede helft van de negentiende eeuw een min of meer gestandaardiseerd Fries

type ► **kleur**. Op een gewoon skûtsje van zestien tot achttien meter is de roef vaak hoogstens 2,50 m. breed en 2,20 m. diep (excl. de kast- en koiruimte).

De indeling wordt mede bepaald door de plaats van de ingang. Is deze in het midden van de achterkant, dan is de kooi ► **koai** onder het achterdek afgesloten met deurtjes ter weerszijden van de **stapklos**. Soms bevindt de ingang zich aan de stuurboordskant. Dat biedt ruimte voor een kompas of kompasraam recht voor het helmhout. De kooien lagen dan langsscheeps met een gangetje ► **gonkje** ertussen, afgesloten door een schuifdeurtje. In plaats van een

staplos is dan soms een trap van enkele treden geplaatst. Extra slaappleaatsen waren er wel naast de haard ► **hurdstee**, op opklapbare **flapkoaïen** en in uitgespaarde lade- en kastruimten.

Hoewel theoretisch gezien onlogisch (maar historisch verklaarbaar ► **dekskip**) werd de **roef** door schippers en scheepsbouwers doorgaans **foarûnder** genoemd, soms uitgesproken als **frûnder** of **fronder**. Zelden gebruikt men **kajút** en **kombof(ke)** ► **krúpyntsje**.

♣ *Dy't earst yn 'e roef is hat kar fan plak* > *Wie het eerst aankomt, kan kiezen* ► **Heech fan roef** > Dat wordt wel eens gezegd van een koe of een mens met een hoge rug.

roefdek (it) = *roefdek*

Ook **deksel**. Het "dak" dat de bovenkant van de **roef** vormt ► **dek**(2).

roefjild (it) = *roefgeld*

Extra geld dat men aan boord van een trekschuit aan de schipper betaalde om in de roef te mogen zitten ► **jild**(3).

roefmaster (de) = *roefmeester*

Het bemanningslid (vaak de jongste in "dienstjaren") dat - tijdens wedstrijden - overal aan boord hand- en spandiensten kan verrichten, maar ook de zeilschoot steeds goed opgeschoten houdt en in en uit de roef geleidt ► **bêdsplanke** ► **boarch**(5). Hij reikt desgevraagd benodigde gereedschappen of de protestvlag aan en voorziet de overige bemanningsleden van drinken.

roefskip (it) = *roefschip*

Een schip dat een roef heeft, in tegenstelling tot een **dekskip**. Bij de houten skûtsjes was een dekschip de regel en een roefschip een hoge uitzondering. Zo'n schip noem je ook wel een **roefskûte** ► **skûte**.

roefskud (it) = *achterschot* ► **efterskud**

roefstuoltje (it) = *roefstoeltje*

Plat stoeltje met korte poten, zoals dat in schepen met een lage **roef** in gebruik was.

roeiboat (de & it) = *roeiboot*

Bootje dat ingericht is om te roeien ► **boat**(2) ► **riem**.

roeidol (de) = *roeidol* ► **dol**

roeie = *roeien*

1. Een bootje met riemen voortbewegen ► **riem**

► **seil**. Tot ver in de negentiende eeuw werden ook kleine veerscheepjes wel geroeid.

♣ *Tsjin wyn en stream is it min roeien* > *Het is moeilijk om succesvol te werken in omstandigheden die zwaar zijn* ► *Alle bytsjes helpe, sei de skippersfrou, en se roeide mei de nuddel* > *Alle beetjes helpen, zei de schippersvrouw, terwijl ze met de naald roeide*.

2. Als bij harde wind een voor de wind zeilend schip steeds een neiging tot slingeren heeft en de schipper dus voortdurend krachtig moet bijsturen om het in de goede koers te houden, dan zeg je dat het schip **roeit** ► **helje**(3).

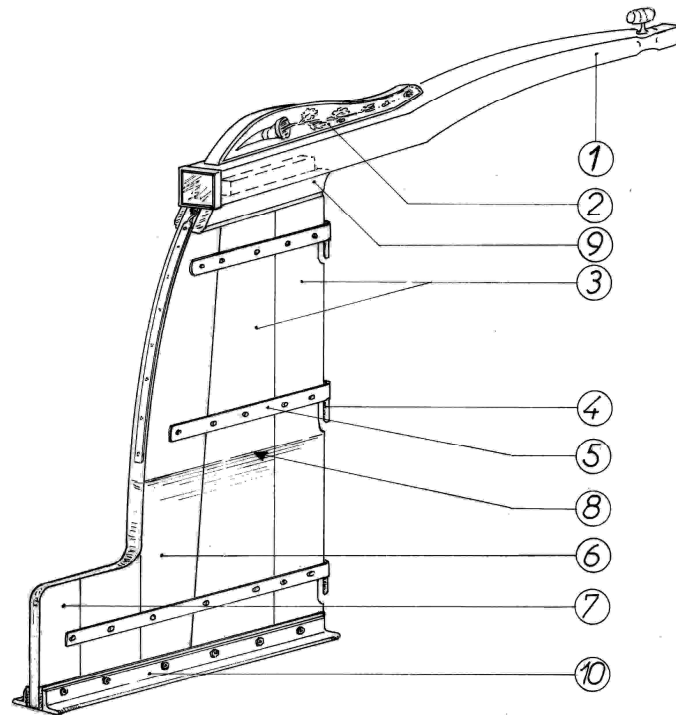
3. Manier van wat zwalkend en breed lopen ► **skippersgong**.

roer (it) = *roer*

Uit zware delen samengesteld "bord" waarmee het schip gestuurd wordt. Bij de **eftersteven** heeft het dezelfde dikte als de steven, maar naar achteren toe wordt het roer steeds smaller: het **ferjongt**. Daardoor laat het water beter los ► **loslitte**(2). De lengte van een (skûtsje)roer is doorgaans gelijk aan de halve breedte van het schip. Het verjongt vanaf 30 centimeter uit de achtersteven (volgens de SKS-regels) maximaal tot de helft van de dikte. Op het roer zijn (mede tot versterking van het verband) twee of drie **leaven**(2) aangebracht waaraan de **roerheakken** zijn gesmeed. Deze haken passen in de **fingerlingen** aan de **eftersteven**. Het geheel wordt geborgd zodat je het roer niet snel kunt verspelelen ► **boarchhoutsje**. Een roer vist ► **fiskje**(1) als het dieper steekt dan de **skeake**. Onderaan is het roer breder en soms zitten er haakse of halfronde ijzeren stukken aan - **skeppen** genoemd - om het sturen, wanneer het schip scheef hangt, te vergemakkelijken. Soms is het het van onderen ook iets ingezaagd ► **ynseagje**. Als het schip snelheid maakt, hoor je het water wel eens langs het roer brommen ► **bromme**. Men vindt dat een positief teken ► **skippershûntsje**(2).

¶ *It skip rint út it roer* > *De schipper verliest de macht over het roer* ► zoals bij harde wind kan vo-

roer

1. helmhout
2. klik
3. post
4. roerheak
5. leaff(2)
6. kyl(3)
7. hakke(1)
8. wetterpeil
9. roerkop of helm
10. skeppen

rkomen als het schip wreed is ► **snije. Wreed op it roer** > Gezegd van een schip als het steeds bij de wind op wil draaien ► **wreed(1). Mei it roer slaan(2) of wrikke(2)** > Het roer even hard heen en weer bewegen om het schip zelf weer in beweging te krijgen of op de goede koers. doet het ook om het schip bij heel stil weer overstag te laten gaan, dan druk je het helmhout krachtig heen en laat het zachtjes terugkomen. Dat herhaal je net zo lang tot het schip op de gewenste koers ligt. **It roer hâlde** > Het helmhout (even) vasthouden (het schip sturen) **Dizze wei it roer dan wel oare wei it roer** > Commando van de schipper om het helmhout naar de opdrachtgever toe of er vanaf te duwen. **It roer omsmite** > Een volledig andere koers gaan varen of een andere wedstrijd tactiek toepassen **Nei it roer harkje** > Een schip dat goed naar het roer luistert, reageert op iedere kleine beweging van het helmhout ► **flau(1) ► waaksum.**

♣ **It skip rint út it roer** > Men heeft de zaak niet meer onder controle. **It roer moat yn it wetter bliuwe** > Voet bij stuk houden of geen onverantwoorde risico's nemen. **It roer is fan 't skip** > De baas is er niet, het hek is van de dam. **It roer moat oan it skip bliuwe** > Er moet iemand blijven die de baas is. **It roer út hannen jaan** > De leiding van een zaak in andere handen geven. **It roer beet krije** > De leiding in handen nemen. **It roer omsmite** > Een andere weg inslaan om een doel te bereiken. **It roer net rjocht hâlde kinne** > Na drankgebruik niet al te recht meer kunnen lopen. **Op it roer passe** > Goed om de leiding van je zaken denken.

foergonger (de) = roerganger ► stjoerman.

Het bemanningslid dat aan het roer staat.

roerhakke (de) = roerhak

1. Het onderste brede deel van het roer ► **hakke(1).**
2. Hier en daar soms (eigenlijk onjuist) ook **roer-**

klik. Het bovenste deel van het roer ► **hakke**(3) ► **kop**(2).

roerheak (de) = *roerhaak*

Elk van de (3) haken **heak**(1) die aan het roer vastzitten ► **leaf**(2) en in de ogen ► **fingerling** ► **pot**(1) aan de achtersteven vallen ► **splis-pinne**. Soms wordt het met **roerheak** bedoelde ijzer verward met **fingerling**.

roerklik (de) = *roerklik*

Versiering die los op de **kop**(2) van roer zit ► **hoarn**(2) ► **roerhakke**(2). Oorspronkelijk was het de ronde inham in de roerkop waar een omhooggetrokken helmhout in 'klikte'. Men ziet die constructie nog op klassieke vissersschepen.

roerkop (de) = *roerkop* ► **kop**(6) ► **roer**

roerlichter (de) = *roerlichter*

Meestal ijzeren klamp op de zijkant van het roer waar de roertalie aan verbonden kan worden en waaraan het roer (bijv. met de kraanlijn) kan worden gelicht of neergelaten.

roerpin (de) = *roerpen*

Soms nog gebruikt woord voor **helmhout**.

♦ *Hy hat syn roerpin wol fêstmakke > Hij weet wel wat hij moet zeggen en waarover hij dient te zwijgen. Dy't de roerpin hat moat it stjoer hâlde > Wie de verantwoordelijkheid heeft, moet die ook nemen. Dat is al sa'n roerpin > (traditioneel gezegd van een vrouw) Dat is me een feeks.*

roerstok (de) = *roerstok* ► **stjoerheak**

roertaalje (de) = *roertalie*

Bij zeetjalken en **ielaken** zaten er aan weerszijden van roer en helmhout altijd **taaljes** om het hanteren van het roer, vooral bij zware zeegang mogelijk te maken. Op binnenvaartschepen werd sturen op die manier alleen gedaan wanneer er problemen met het helmhout waren of als het schip zo hoog geladen was dat de schipper op de normale plek aan het roer staande geen uitzicht meer had ► **grûntaalje** ► **roerlichter** ► **stjoerheak** ► **stjoertaalje**.

rol (de) = *rol*

Elk van de rollen in de lier ► **liere**(1) waarover de vallen lopen.

rolpeal (de) = *rolpaal*

Ook **draapeal**. Paal met een draaibare verticale

rol die in de binnenbocht van een trekvaart stond om er de treklijnen van de schepen die gejaagd werden langs te laten glijden zodat het schip voor de bocht niet in de wal werd getrokken ► **lûkskip**. Ook op havenhoofden vond je wel een rolpaal.

rom (it) = *ruim*

1. Ook **rûm**, **laadrom** of **skipsrom**. De plaats in het schip waar de lading wordt gestouwd.
2. Met **romwyn** of **romme wyn** wordt ruime wind bedoeld. Komt de wind schuin van achteren dan heb je het over **romst wyn** ► **brede wyn** ► **healwyn** ► **wyn**.
3. Een schip zeilt met een **romme skoat** als het **rom wyn** heeft en het dus gemakkelijk zeilt.
4. Wie een boei te **rom** neemt, raakt de ton weliswaar niet, maar verspeelt meters ruimte ► **oersile**(4).

rombalke (de) = *ruimbalk* ► **rombom**

rombom (de) = *ruimbalk*

Ook **rûmbom** en **rombalke** of **rûmbalke**. Het is een woord dat in de praktijk en in de literatuur verwarring geeft doordat het niet steeds duidelijk is wat bedoeld wordt.

1. Ook **skearbalke**. Van oudsher gaat het om elk van de langsscheepse balkjes waarvan de onderzijde steunt op het boventuiteinde van twee tegen elkaar aan rustende **merkels** en waar het kopeinde van elk van de **lûken** op rust ► **húske**(2).
2. Een ander woord voor **merkel**.
3. De meest voorkomende huidige betekenis is die van een ongedeelde gebogen balk die dwarsscheeps van **riiswar(r)ing** naar **riiswar(r)ing** loopt en waar in het midden de **rombommen**(1) of **rombalkjes** (langsscheeps) op rusten.

romje = *ruimen*

1. Ook **rûmje**. Het draaien van de wind, met de zon ► **sinne** mee, dus kloksgewijs. Verder ook **útgean**, **útklearje** en **útsjitte** genoemd ► **krimpe**(2).
2. Het (wat) laten vieren van een schoot of een ander touw ► **knikke**.
3. Ruimte geven aan een ander schip.

romje

4. Het opruimen van een ponsgat voor het klinken ► **rattelje(1)**.

romp (de) = *romp*

Modern woord voor het gehele schip van buitenaf gezien zonder rondhouten, zwaarden enz.

► **bealch** ► **búk** ► **hol(3)** ► **skipshol**.

rompost (de) = *ruimpost*

Ook **rúmpost** ► **post(1)**. Brede zware plank of **barte(1)** om zware vrachten aan boord te kunnen brengen.

romte (de) = *ruimte*

Men gebruikt het woord in het kader van het bieden van voldoende (manoeuvree)ruimte aan een ander om aanvaring te voorkomen. In wetgeving en reglementen is vastgelegd welke rechten en verplichtingen ► **rjocht(1)** daarbij gelden.

rotsje = *rotten*

Het woord wordt gebruikt om het vergaan van hout ► **spyn**, ijzer, touw en zeilen aan te duiden ► **dúbelje(2)** ► **fergean** ► **tusken** ► **waar(2)**.

rottegong (de) = *rattengang*

De smalle ruimte tussen de mastkoker en de **wetterlist**.

rotttesturt (de) = *rattenstaart*

1. Ronde vijl ► **skippersark(1)**.
2. Vlag (eigenlijk een wimpel) die bij westrijden van de **IFKS** wordt gebruikt om uitstel aan te geven ► **flaggetaal**.
3. Uitsluiting van de punt van een lijktouw ► **lyktou**.

rou = *ruw*

Behalve dat je een ruw persoon kon aantreffen, werd het woord met name gebruikt in de scheepsbouw als de eerste **rouwe gongen** ► **gong(2)** werden aangebracht. Ook in de ijzerbouw waren die eerst (als model op ware grootte) van hout. Dat deed men om de juiste lijnen beter op het ijzer te kunnen overbrengen.

roufleugel (de) = *rouwvleugel*

Na een overlijden werd als teken van rouw een zwarte **fleugel** aangebracht. Die voerde men totdat hij was verwaaid (ongeveer na één zomer) ► **rouflage**.

rouflage (de) = *rouwvlag*

Op skútsjes werd soms naast de **roufleugel** als

teken van rouw ook wel een (vaak driehoekige) rouwvlag op het helmhout gevoerd ► **flachizer**. Die vlag was zwart. Bij Rooms-Katholieken was een zilveren rouwkruis in het midden aangebracht, bij Protestanten een palmtakje en voor algemeen gebruik gold een min of meer gestyleerde treurwilg.

roukeap (de) = *rouwkoop*

1. Een aankoop waarvan je later spijt hebt, omdat het gekochte niet aan de eisen en/of wensen voldoet ► **aventoer**.
2. Een bepaald bedrag (moeten) betalen om van (koop)verplichtingen af te komen. Wordt ook overdrachtelijk gebruikt, bijvoorbeeld als je afziet van een huwelijk of een belofte niet gestand wilt of kunt doen.

rûch = *ruig*

1. Met een **rûge skipper** wordt een ruwe, slordige schipper bedoeld (die daarom best nog wel goede resultaten kan behalen).
2. Met **hy is rûch yn 'e mûle** wordt iemand bedoeld die veel groffe taal gebruikt.
3. Het **waar is rûch** als het hard waait en er soms felle buien zijn.
4. Het **wetter is rûch** als de koppen op de golven staan.
♦ *De wrâld is rûch, dy't him net rêde kin is slûch* > *In de wereld moet je soms hard zijn om te kunnen overleven.*
5. Een **rûge mûtse** is een harige pelsmuts die eertijds door veel schippers werd gedragen, vooral als het winter was.

ruilebuit (de) = *ruilhandel*

ruilebútskip (it) = *ruilschip*

1. Ook **roallebútskip**. Potschip ► **potskip** waarbij de schipper zijn potten en pannen wilde ruilen voor verscheidene andere goederen zoals huisraad, koper, maar ook wel botten ► **bonkeskipper**. Het woord werd ook algemener gebruikt als ventschip en parlevinker waar ruilhandel mogelijk was.
2. Een schip dat ingeruild is of wordt ingeruild bij de scheepsbouwer ► **taheakke**.

ruilebútskipper (de) = *ruilhandelsschipper*

Ook **roallebútskipper**. Schipper op een **ruile-**

bûtskip(1).

ruilebûtskipperswiif (it) = *ruilhandelsschippersvrouw*

Ook **roallebûtskipperswiif**. De vrouw van een **ruilebûtskipper** die ook zelf ruilhandel bedreef. Soms zwaaide zij de scepter in de **skiperswinkel**.

rûm = *ruim* ► **rom** (in alle variaties)

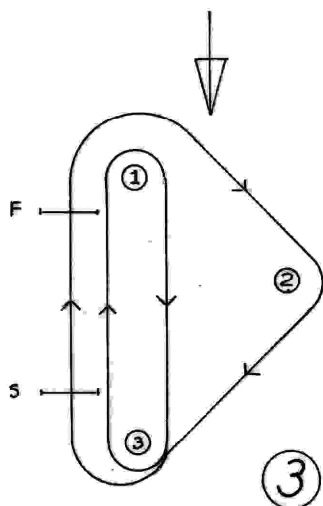
rûn = *rond*

1. Op een aantal plekken aan boord zijn scherpe hoeken afgerond. Met **rûne hoeken** worden de rond gemaakte hoeken van hoekstaal, bijv. voor dragers van **lûken** op ijzeren schepen bedoeld. Ook op de roef had je dat. Daarmee werd voorkomen dat de schoten te snel zouden slijten ► **skaviele**.
2. Als een overeenkomst **rûn** is, betekent het dat je het volledig eens bent geworden.
3. Een **rûn skipke** heeft sterk geronde vormen ► **wang**(3) ► **rûning**(2) ► **stilstean**.
4. Een **rûn seil** is behoorlijk ruim gesneden en geschikt om er met **licht**(3) weer mee te zeilen ► **moaiwaartúch** ► **rûning**(1).

rûnboaiem (de) = *rondbodem*

Een schip met een ronde bodem ► **pyk**(2), dit in tegenstelling tot een **platboaiem** zoals een **skûtsje**(2).

rûnhout (it) = *rondhout*

Elk van de ronde houten die tot het schip behoren, meer in het bijzonder de **mêst**, de **gyk** enz. ► **hout** ► **palm**. Het begrip kan ook als verzamelnaam voor alle rondhouten op het schip worden gebruikt.

rûning (de) = *ronding*

1. De **rûning fan it seil** is de holte van van het zeil ► **doek**(3) en de ronding van **efterlyk** ► **flak**(4) ► **meager**(1) ► **rûn**(4) ► **skraal**(3).
2. De **rûning** van een schip is de welving in doorsnee tussen bodem en boorden en over de lengte van steven tot steven ► **holte** ► **rûn**(3).

rûnsteven (de) = *rondsteven*

Een schip met een rondgebogen steven. Het woord wordt vaak gebruikt als tegenhanger van een rechte vallende steven of een **steilsteven** ► **steven**(1).

rust (de) = *roest*

Ook **roast**. Corrosievorming bij ijzer.

rustbak (de) = *roestbak*

Ook **roastbak**. Ijzeren schip dat in slechte staat van onderhoud verkeert ► **rust**.

rustkje = *roesten*

Ook **roastkje** en **ruostkje**.

♣ *Neat ferroastkje litte > Niets verspelen.*

rûs (de) = *schatting*

Ook **roai**(2). Vooral gebruikt als handelsterm. Schippers kochten zand en grind vaak per geschatte hoeveelheid. Op de veemarkt kochten ze soms ongezien een mestvaalt als ze het aantal koeien wisten.

rûte (de) = *route*

Modern woord voor elk willekeurig traject dat wordt afgelegd. Met name de te zeilen wedstrijd baan ► **baan**(3) wordt **rûte** genoemd ► **karrûsselsile** ► **oer-sylder** ► **rûtebesprek** ► **sânglê** ► **trijehoek**.

rûtebesprek = *routebespreking*

Bijeenkomst van wedstrijdcommissie ► **pleatslike kommisje** en schippers waar de komende SKS-wedstrijd (weersverwachting, actuele informatie aangaande het skûtsjesilen) en de te zeilen route ► **rûte** wordt besproken. Bij de **IFKS** spreekt men in dit verband vaak van **palaver**, en

rûtebesprek

hier is het de Commissie Generaal die mededelingen doet.

rútsjeplaat (de) = *ruitjesplaat* ► **dekplaat**

► **plaatizer**

rustbikje = *roestbikken*

Ook **bikje**. Het door hameren loskloppen van roest ► **rust**.

rûzich = *onrustig*

Als het betrekkelijk hard waait, noem je het weer **rûzich** ► **waar**(1). Ook kinderen kunnen **rûzich** zijn.

rym = *rijm*

1. (it) Op rym gezette observatie of wijsheid

► **skippersrym**.

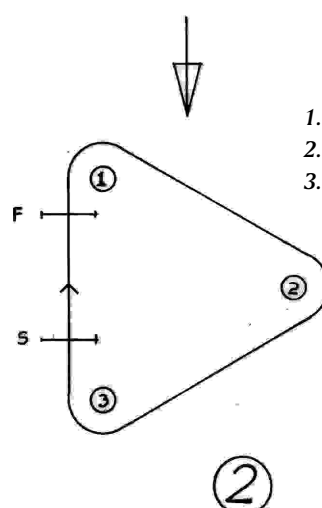
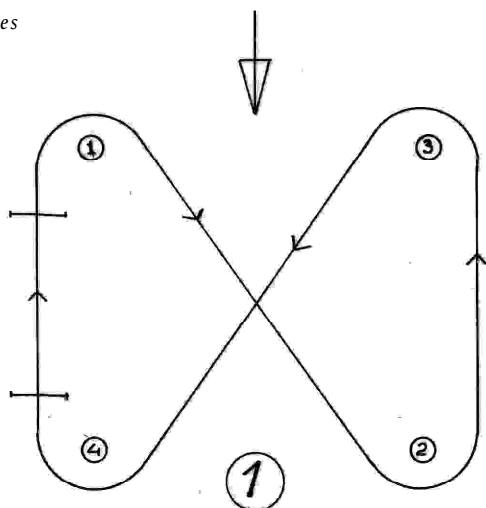
2. (de) Ook ryp. Afzetting van bevroren dauw kristallen, in het Nederlands meer algemeen *rijp* genoemd. Dit weersverschijnsel leidt tot ongerieflijke omstandigheden voor de zeilvaart, vooral bij afzetting op touwwerk

► **waar**(1).

rynaak = *rijnaak* ► **aak**(4)

ryp (de) = *rijp* ► **rym**(2)

Rûtes

1. *sânglès*
2. *trijehoek*
3. *Olympyske baan*